

Samenvatting thema's rondom recht op onderwijs en ontwikkeling in de verkiezingsprogramma's

Ingrado heeft haar standpunten rondom het recht op onderwijs en ontwikkeling gedeeld met de programmacommissies van de politieke partijen. Inmiddels hebben alle politieke partijen hun verkiezingsprogramma's gepresenteerd. Welke gemeenschappelijke deler zien we in de programma's terugkomen? Hebben de partijen oog voor onderwijs en ontwikkeling van jongeren?

Wat voornamelijk opvalt in meerdere verkiezingsprogramma's is dat er vijf verschillende thema's terugkomen die voor onze leden van belang zijn: (I) leerrecht en leerplicht, (II) vrijstellingen, (III) maatwerk, (IV) aansluiting onderwijs/arbeid en (V) een goede mentale gezondheid van jongeren.

I. Leerrecht en leerplicht

Enkele partijen pleiten voor de verankering van het leerrecht.

- *D66 wil dat elke leerling het recht krijgt om tot achttien jaar onderwijs te volgen. Dat leerrecht is zonodig afdwingbaar. Het traject rondom het initiatiefwetsvoorstel over het leerrecht, waarin we de Leerplichtwet in de Leerwet wijzigen, wordt vervolgd.*
- *De SP wil dat alle kinderen een leerrecht krijgen dat hen beschermt tegen schoolbesturen die ruzie maken over waar een kind terecht kan.*
- *De PvdD pleit voor een leerrecht en recht op maatwerk. Er komen meer mogelijkheden om, in overleg met de leerlingen, te experimenteren met maatwerk en op persoonlijke zorg- en onderwijsbehoeftes ingerichte samenwerking tussen jeugdzorg en het gespecialiseerd onderwijs.*
- *BIJ1 wil het recht op thuisstudie vastleggen en meer (onafhankelijke) ondersteuning zodat mensen met een beperking beter naar eigen wensen kunnen studeren, bijvoorbeeld door het faciliteren van online colleges*

Ingrado vindt dat er geen kind mag zijn die geen onderwijs krijgt: leren en ontwikkelen zijn een grondrecht. Ingrado pleit ervoor dat er onderzoek wordt gedaan naar de vervroeging van de leerplichtige leeftijd.

- *De VVD wil de leerplicht verlagen naar het vierde levensjaar.*
- *Andere partijen zetten (meer) in op het toegankelijker maken van de voor- en vroegschoolse educatie, zoals de CU. Het CDA wil het aantal kinderen dat naar voorscholen komt verhogen.*

II. Vrijstellingen

Ingrado pleit voor het afschaffen van alle vrijstellingen. Alleen GL-PvdA laat zich hierover expliciet uit en vindt dat één van de vrijstelling – vanwege richtingsbedenkingen - moet worden afgeschaft. Andere partijen gaan hier niet specifiek op in, maar gaan meer algemeen in op de vrijheid van onderwijs en het recht een school op te richten naar eigen overtuiging (geregeld in artikel 23 Grondwet).

- *GL-PvdA wil dat ouders geen leerplichtontheffing en geen vergoeding voor het leerlingenvervoer meer voor hun kind op grond van geloofsovertuiging. Artikel 23 Grondwet moet gemoderniseerd worden.*
- *De PVV is voor behoud van bijzonder onderwijs, maar wil islamitisch onderwijs verbieden.*
- *Ook de BBB, CU en FvD willen de vrijheid van onderwijs (geregeld in artikel 23 Grondwet) behouden. Wat dat betekent voor de vrijstellingen in de leerplichtwet wordt niet benoemd.*

III. Maatwerk

Alle jongeren hebben naar vermogen en behoefte recht op onderwijs, ontwikkeling en zorg. Dat vindt Ingrado, en gelukkig lezen we deze strekking ook terug in verkiezingsprogramma's. Thuiszitters moeten geholpen worden. De wijze waarop verschilt per partij.

- *GL-PVDA zet in op samenwerking en financiële ontschotting tussen onderwijs en zorg, met flexibelere regelgeving en meer mogelijkheden tot maatwerk.*
- *D66 wil naar inclusief onderwijs: elke school en opvang is toegankelijk voor alle kinderen. Regels die het inclusief onderwijs in de weg zitten, worden geschrapt. Instellingen zijn verplicht ondersteuning en begeleiding te bieden aan studenten met een ondersteuningsbehoefte.*
- *De VVD wil, om te voorkomen dat leerlingen tussen wal en schip vallen, doorzettingsmacht geven aan samenwerkingsverbanden zodat scholen verplichten worden passend onderwijs aan te bieden. Ook wil de VVD toewerken naar een digitale school voor kinderen die niet naar een fysieke school kunnen.*
- *De BBB wil dat leerlingen met een lichamelijke beperking of chronische ziekte dienen, net als hun leeftijdsgenootjes, naar de plaatselijke school kunnen gaan.*
- *BIJ1 wil dat scholen, in het regulier onderwijs, volledig toegankelijk zijn voor leerlingen met een beperking.*
- *Kinderen die niet mee kunnen komen, moeten thuis onderwijs krijgen of naar speciale scholen, aldus Forum voor Democratie.*
- *DENK wil in het speciaal onderwijs dat scholen, ondersteund door gemeenten, leerlingen intensief gaan begeleiden om een geschikte stageplaats te vinden en vervolgens een passende betaalde arbeidsplaats*

- *Volgens de ChristenUnie is structureel schoolverzuim een teken dat er iets niet goed gaat met leerlingen. Om het aantal 'thuiszitters' terug te dringen, moet lokaal, regionaal en landelijk de samenwerking tussen onderwijs, en jeugdzorg verbeteren. Ook wordt het mogelijk om tijdelijk een combinatie van digitaal onderwijs op afstand en fysiek onderwijs te volgen, als opstapje naar de terugkeer naar volledig onderwijs.*
- *Nieuw Sociaal Contract (NSC) wil dat schoolbesturen voldoende middelen krijgen om te zorgen voor preventieve jeugdhulp op school. Het speciaal onderwijs voor leerlingen die specialistische of intensieve begeleiding nodig hebben, moet in een aantal regio's meer plekken krijgen. Dit geldt ook voor hoogbegaafde leerlingen.*

Ingrado is een grote voorstander van een heroverweging van onderwijswetten en de leerplichtwet. Dit kan bijdragen aan flexibel onderwijs en maatwerk. Belemmerende wet- en regelgeving voor samenwerking moet daarom gesignaleerd worden, zodat kan worden gezocht naar een oplossing. Ook moet de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) in wet- en regelgeving worden verankerd. De huidige door partijen gedragen praktijk, waarbij de focus ligt op de aanwezigheidsgedachte en de preventieve rol van de leerplichtambtenaar (in plaats van (enkel) een strafrechtelijke rol) verdient een plaats in de wet. Ingrado vindt het belangrijk dat ieder kind in beeld blijft, ook als fysieke schoolbezoek niet lukt.

Structureel schoolverzuim ('geoorloofd zorgwekkend verzuim') moet geregistreerd worden omdat er dan vaak zorgen zijn. Het onderscheid tussen geoorloofd verzuim of ongeoorloofd verzuim wat hierbij komt kijken, moet verdwijnen. Ingrado pleit verder voor het ondernemen van actie bij zorgwekkend verzuim en het beleggen van wie er bij zorgwekkend verzuim acteert. Ingrado ziet hier een rol voor de leerplichtambtenaar. De leerplichtambtenaar kan namelijk een leer(recht)ambtenaar worden. Hij of zij kan naast het kind gaan staan om waar nodig het leerrecht, het recht op onderwijs, af te dwingen. Samen met partners kan gezocht worden naar passende oplossingen bij leerlingen die vastlopen.

IV. De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt

Er is veel variatie in de plannen van de partijen rondom de doorstroom, zowel binnen het onderwijs zelf, als bij de doorstroom richting de arbeidsmarkt. Ingrado vindt dat de bbl aantrekkelijker moet worden en een passend loon voor bbl- en stageplekken nodig is. Werkgevers die een jongere zonder startkwalificatie (of praktijkverklaring) in dienst nemen, moeten een werk-leertraject aanbieden.

- *Een passend loon voor bbl- en stageplekken wordt toegejuicht, door GL-PvdA, DENK en BIJ1. PvdD wil dat werkgevers worden verplicht een stagevergoeding te betalen aan hun stagiairs van minimaal 500 euro per maand bij een voltijd stage. Volt wil een minimale stagevergoeding van 550*

euro. NSC verhoogt de belastingvrije stagevergoeding bij beroepsopleidingen naar 450 euro per maand. Dit is tevens het minimum voor een fulltimestage. Mkb'ers met een klein budget kunnen hiervoor ondersteuning aanvragen.

- *GL-PvdA wil dat indien bedrijven jongeren vroegtijdig een baan aanbieden, er afspraken moeten komen om alsnog een diploma te halen.*

Ingrado gunt jongeren meer ruimte om een goede keuze te maken door het volgen van oriëntatietrajecten of het nemen van een tussenjaar (ook bij de overstap vmbo-mbo). Mbo-instellingen moeten (wettelijk) meer ruimte krijgen om een breed oriëntatiejaar of heroriëntatietrajecten te organiseren. Ingrado pleit dan ook voor (wettelijk) minimaal twee gegarandeerde startmomenten per jaar van mbo-opleidingen, zodat jongeren die uitvallen niet een heel schooljaar thuis zitten. Ingrado vindt verder dat je jongeren niet los moet laten als zij een diploma halen, maar pas wanneer zij duurzaam aan het werk zijn. Ook een betere duiding van de vsv-cijfers en het inzetten op certificering (derde leerweg) zijn nodig. Zo voorkomen we maatschappelijke uitval.

- *GL-PVDA pleit – net als Ingrado - voor meer regelruimte binnen het mbo. Zij wil dat het aantal vroegtijdig schoolverlaters naar beneden gaat, door fors te investeren in het praktijkonderwijs en de kwaliteit van het vmbo-onderwijs (onder andere door te investeren in goede studiebegeleiding en de salarisverschillen tussen vmbo's en andere schooltypes aan te pakken). Daarnaast wil de partij vmbo- en mbo-scholen gezamenlijk verantwoordelijk voor een goede overgang van leerlingen en de mogelijkheden verruimen om al op het vmbo een startkwalificatie te halen zonder dat leerlingen hiervoor naar een andere school hoeven. In het kader van toegang tot de arbeidsmarkt, pleit GL-PvdA voor de gezamenlijke opdracht om ervoor te zorgen dat iedereen aan de slag kan en aan de slag blijft. Daarbij wil de partij basisbanen voor mensen die onder de Participatiewet of Wajong vallen en ondanks begeleiding geen werk kunnen vinden op de reguliere arbeidsmarkt. Tot slot, wil de partij dat voor mensen met een (arbeids)beperking voor wie de reguliere arbeidsmarkt geen passend werk biedt, zij in dienst kunnen bij sociale ontwikkelbedrijven.*
- *De VVD wil een BBL-offensief starten om 35% van alle mbo'ers op te leiden op de werkvloer. De VVD wil subsidie verhogen om mbo'ers op de werkvloer op te leiden en bedrijfsscholen deels te gaan bekostigen. De VVD is voorstander van meer flexibiliteit in het onderwijs. Door flexstuderen en microcredentials breed in te voeren kunnen werk en studie makkelijker worden gecombineerd. Daarnaast wil de VVD de Wet leeruitkomsten invoeren, waardoor je een vak niet hoeft te volgen als je de kennis al in de praktijk hebt opgedaan. Daarbij wil de partij dat experimenten met leerrechten weer mogelijk worden gemaakt. De VVD stimuleert maatwerkdiploma's die toegang geven tot het vervolgonderwijs. De VVD merkt in een breder verband op dat publiek bekostigde instellingen worden verplicht om hun onderwijsaanbod beschikbaar te stellen aan volwassenen en werkenden.*
- *De BBB wil hoogwaardig onderwijs zowel voor jongeren als voor volwassenen en zowel op theoretisch als op praktisch gebied.*

- *NSC pleit voor afspraken met het beroepsonderwijs en het bedrijfsleven, zowel landelijk, sectoraal als regionaal, maken we afspraken voor doelmatig en kansrijk opleiden en ontwikkelen van meer beroeps- en praktijkgerichte (Ad-) trajecten. Met de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) moeten actieplannen voor voldoende stages en leerwerkplekken worden gemaakt.*
- *De SP wil dat jongeren die geen startkwalificatie kunnen halen een arbeidsmarktkwalificatie krijgen, die duidelijk maakt wat hun vaardigheden zijn. Ook leren volgens de SP veel jongeren beter op een werkplek dan in een klaslokaal. Daarom wil de partij het mbo ruimte geven voor goede beroepsopleidingen, die ook aansluiten op de arbeidsmarkt.*
- *D66 wil de regionale samenwerking tussen mbo-instellingen en bedrijven stimuleren om demografische krimp op te vangen, tekorten op de arbeidsmarkt op te lossen, voldoende stageplaatsen en bblplekken aan te bieden en studenten een duurzaam arbeidsperspectief te geven. Door een intensieve samenwerking tussen instellingen wordt de overstap voor studenten makkelijker. D66 wil samen met de mbo-instellingen en het bedrijfsleven kijken of de generieke eisen van de startkwalificatie kunnen worden aangepast, zodat maatwerk mogelijk wordt. Studenten krijgen de kans om zich te blijven ontwikkelen en eventueel niet-behaalde onderdelen van de startkwalificatie alsnog te halen.*
- *JA21 wil extra arbeidsmarkt-gerelateerd onderwijs door en binnen bedrijven met financiering vanuit de overheid te stimuleren.*
- *Volt pleit voor actieve werkbegeleiding naar kansrijke beroepen voor mensen die aan de zijlijn staan, zoals in de zorg, het onderwijs of de techniek.*
- *NSC streeft ernaar dat leerlingen minimaal een startkwalificatie (mbo2) halen. Zij steunt het aanvalsplan om schooluitval terug te dringen, maar wil de effectiviteit verhogen door beperkingen in de regelgeving te doorbreken en het onderwijsaanbod beter te laten passen bij de leerling/student. Er moet ruimte komen voor een persoonlijk en passend aanbod. Dit kan ook betekenen dat de jongere zonder diploma aan het werk wordt geholpen. In deze gevallen kan worden toegewerkt naar het halen van een deelcertificaat, onder toezicht en met begeleiding*
- *De CU wil dat leerlingen met een startkwalificatie in het vmbo gegarandeerd doorstromen in het mbo. Het vmbo kan met een extra jaar worden verlengd om de bedoelde startkwalificatie te behalen. Het mbo wordt, na een beoordeling door de opleiding, toegankelijk voor instromers zonder startkwalificatie. Daarbij is te denken aan statushouders, jonge moeders zonder diploma en voormalige arbeidsmigranten. Geef leerlingen van het praktijkonderwijs erkenning na afronding van hun studie.*

V. Mentale gezondheid van jongeren

Het belang van mentale gezondheidsondersteuning voor jongeren wordt door meerdere partijen benadrukt. Ingrado is van mening dat meer psychologische hulpverlening in de scholen moet plaatsvinden, zodat jongeren vroegtijdig geholpen kunnen worden op een voor hen bekende plek waar hulp direct beschikbaar is.

- *De VVD wil dat (mentale) problematiek op tijd in beeld is en verholpen wordt. De VVD wil dat o.a. de rol van het onderwijs hierbij versterkt wordt.*
- *Ook D66 wil dat bij onderwijsinstellingen bijzondere aandacht voor psychische druk en studentewelzijn komt.*
- *Op het gebied van mentaal welzijn vindt NSC dat er brede aandacht in de samenleving nodig is voor neerslachtigheid en depressies onder tieners en jongvolwassenen.*
- *BIJ1 wil op elke vorm van beroeps- en hoger onderwijs een schoolpsycholoog waar studenten die met mentale problematiek te maken hebben terecht kunnen.*
- *De PvdD pleit voor een breed plan van aanpak voor psychische gezondheid waarbij naast zorgprofessionals ook het onderwijs, werkgevers- en werknemersorganisaties betrokken worden.*
- *Volt pleit niet specifiek voor psychische ondersteuning op school, maar wil wel meer aandacht voor mentale gezondheid in het curriculum.*
- *De CU pleit voor meer jeugdhulp op school ter bevordering van de lichamelijke en geestelijke gezondheid van leerlingen.*
- *DENK wil door prestatiedruk tegen te gaan de psychische en mentale uitdagingen van jongeren het hoofd bieden.*

Tot slot

Ingrado is blij dat de politieke partijen zich de volgende kabinetsperiode sterk willen maken voor het onderwijs- en ontwikkelrecht van jongeren. Ingrado wil samen met de politieke partijen stappen zetten om het recht op onderwijs en ontwikkeling te borgen in onze samenleving.

Algemene doelen en prioriteiten rondom onderwijs en jongerenontwikkeling tussen Ingrado en de partijen komen veelal overeen. Er zijn echter nog steeds nuances en specifieke maatregelen die verschillen. De implementatie en benadering van deze overeenkomstige doelen kunnen variëren. Ingrado zet zich de komende periode in om die nuances en maatregelen onder de aandacht te brengen bij de politieke partijen.